

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 187/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júna 2004 predbežne prerokoval sťažnosť L. N., bytom N., toho času v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody R., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Námestovo sp. zn. 2 T 73/03 z 21. októbra 2003 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 To 575/03 z 26. novembra 2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2003 doručená sťažnosť L. N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Námestovo

(ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 73/03 z 21. októbra 2003 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 575/03 z 26. novembra 2003.

Podľa obsahu sťažnosti a jej doplnenia okresný súd v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, a takisto krajský súd v konaní, ktorým zamietol jeho sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu, porušili čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že *„nebola dostatočným spôsobom zabezpečená súdna previerka zákonnosti rozhodnutia pozbavujúceho osobu slobody, zásady rovnosti, kontradiktórnosti konania a neboli splnené všetky podmienky označených článkov dohovoru. Ďalej uvádza, že „ani jeden zo súdov sa nezaoberal v odôvodnení uznesenia dôvodmi nezákonnosti väzby, ktorými bolo argumentované v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a tiež v sťažnosti proti zamietavému uzneseniu“.*

Sťažovateľ poukazuje aj na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva, keď uvádza, že *«pretrvávanie dôvodného podozrenia, že osoba, ktorá bola pozbavená slobody väzbou, spáchala trestný čin, je conditio sine qua non zákonnosti jej ďalšieho držania vo väzbe. Po uplynutí určitého času to však už nestačí, pričom keď má väzba trvať naďalej, musí pristúpiť iný významný a dostatočný („relevant and sufficient“) dôvod alebo dôvody a navyiac musí byť preukázané, že kompetentné orgány postupujú vo veci s osobitnou starostlivosťou („special diligence“).»*

Sťažovateľ navrhuje, *„1. aby ústavný súd vydal nález, že Okresný súd v Námestove svojím rozhodnutím zo dňa 21. októbra 2003 sp. zn. 2 T 73/03 v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Žiline z dňa 26. novembra 2003 sp. zn. 2 To 575/03, ktorými rozhodli o zamietnutí o prepustenie z väzby na slobodu, porušili ústavné právo v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR a čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd navrhovateľa L. N.*

2. ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, aby zároveň vrátil vec na ďalšie konanie (...)“, ako aj „*aby ústavný súd do výroku nálezu o porušení práv pojal aj porušenie čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru“*.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

1. Vo vzťahu k napadnutému postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, nemá ústavný súd právomoc preskúmať postup okresného súdu, pretože o sťažnosti proti jeho uzneseniu rozhodoval krajský súd. Z toho dôvodu sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 T 73/03 z 21. októbra 2003, ktorým zamietol jeho

žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ústavný súd odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. Vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu predmetom sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie o porušení jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 575/03 z 26. novembra 2003.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom odmietnutia sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02), a tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej (mutatis mutandis III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná judikatúra).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v tomto prípade okresného súdu a krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Článok 17 ods. 2 ústavy upravuje významný ústavnoprosesný princíp uplatňujúci sa pri obmedzovaní osobnej slobody ako základnej hodnoty v demokratickom a právnom štáte. Porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy sa musí vzťahovať na to, že obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu, pričom niektorý z týchto ústavných prvkov pri uvalení väzby chýbal alebo sa nepoužil, prípadne sa použil v rozsahu prevyšujúcom zákonom dovoľený rozsah, napríklad obvinený by bol vo väzbe nad čas dovoľený zákonom bez rozhodnutia súdu o predĺžení väzby alebo bez osvedčenia konkrétnych skutkových okolností.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem (...) prípadov, pokiaľ sa tak stane (...) zákonným zatknutím (...) za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Ústava sama teda neustanovuje ani dôvody väzby, ani čas na ktorý možno vziať do väzby, ale odkazuje v tomto smere na zákonnú úpravu. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Jej nerešpektovanie je zároveň nerešpektovaním ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením ods. 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadil jeho prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ústavný súd preskúmal námietku sťažovateľa, že porušenie označených práv vidí v tom, že *„ani jeden zo súdov sa nezaoberal v odôvodnení uznesenia dôvodmi nezákonnosti väzby, ktorými bolo argumentované v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a tiež v sťažnosti proti zamietavému uzneseniu“*.

Sťažovateľ v žiadosti o prepustenie z väzby zo 16. októbra 2003 okrem iného uviedol, že

„Do vyšetrovacej väzby som bol vzatý dňa 27. 6. 2003 Okresným súdom v Námestove z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a c) Tr. por. Vo väzbe sa nachádzam aj po podaní obžaloby. Dňa 15. 10. 2003 bolo v tejto veci, ktorá je vedená pod sp. zn. 2 T 73/03 hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito. Počas tohto pojednávania bolo vykonané dokazovanie, z ktorého vyplynulo, že som sa k predmetným skutkom viac - menej priznal. Odročenie hlavného pojednávania súd odôvodnil tým, že je potrebné počkať na právoplatné rozhodnutie inej trestnej veci (sp. zn. 2 T 103/00). Som toho názoru, že takéto zadržovanie vo väzbe nemá žiadnu zákonnú, a teda ani ústavnú oporu, pričom dochádza k porušeniu čl. 5 ods. 1 písm. c) Európskeho dohovoru“.

V závere žiadosti uviedol: *„Mám za to, že môj prípad nie je až natoľko závažný, že by si vyžadoval ďalšie trvanie väzby, pričom navyše v zmysle ustanovenia § 73 ods. 1 písm. b) Tr. por. dávam písomný sľub, že budem viesť riadny život, najmä, že sa nedopustím trestnej činnosti a plním povinnosti a dodržím obmedzenia, ktoré sa mi uložia.*

Vychádzajúc z uvedeného preto navrhujem, aby súd v zmysle § 72 Tr. por. neodkladne rozhodol o mojom prepustení z väzby na slobodu.“

Okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 73/03 z 21. októbra 2003 žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku zamietol a podľa § 73 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal sľub sťažovateľa a ponechal ho vo väzbe.

Svoje rozhodnutie okresný súd odôvodnil okrem iného takto:

„Preskúmaním spisového materiálu súd zistil, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na prepustenie obžalovaného z väzby. Obžalovaný je osoba náchylná na páchanie trestnej činnosti, o čom svedčí skutočnosť, že bol doteraz 5-krát súdne trestaný z toho 4-krát bol vo výkone trestu so zaradením do II. nápravno-výchovnej skupiny. Okrem toho sa na tunajšom súde vedú proti nemu dve konania, v ktorých sú vytýčené termíny hlavných pojednávaní a to na deň 10. 12. 2003 o 8. 30 hod. a 19. 11. 2003 o 13. 00 hod. Z uvedeného dôvodu súd preto zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby a neprijal ponúknutý sľub.“

Proti citovanému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že okresný súd postupoval rutinérsky, čím porušil jeho ústavné práva, nevidí dôvody väzby a žiada o prepustenie na slobodu.

Krajský súd vo svojom uznesení sp. zn. 2 To 575/03 z 26. novembra 2003, ktorým sťažnosť sťažovateľa zamietol, okrem iného uviedol:

„Zo správania sa obvineného pred vzatím do väzby plynulo, že sa vyhýbal trestnému stíhaniu a nerešpektoval príkaz orgánu trestného konania. Podľa odpisu z registra trestov od roku 1996 stál už 5-krát pred súdom. Vždy to bolo za úmyselnú najmä majetkovú trestnú činnosť. V jednom prípade sa neosvedčil v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. V súčasnosti je trestne stíhaný v ďalších dvoch veciach.

Dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestnej činnosti obvineným je podložená dosiaľ vykonaným dokazovaním.

Tieto konkrétne skutočnosti (vyhýbanie sa trestnému stíhaniu a dôvodné podozrenie zo špeciálnej recidívy trestnej činnosti) odôvodňujú obavu, že obvinený (bez väzby) ušiel by alebo by sa skrýval, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo hroziacemu trestu a pokračoval by v trestnej činnosti. Sú tu teda dôvody väzby tak, ako ich má na mysli § 67 ods. 1 písm. a), c) Tr. por.

Ak z týchto dôvodov vzal okresný súd obvineného do väzby, rozhodol správne. Krajský súd sa s týmto rozhodnutím stotožnil.“

K písomnému sľubu sťažovateľa krajský súd v závere uviedol:

„Súd vzhľadom na povahu trestnej činnosti a kriminálnu minulosť obvineného nepovažoval predložený sľub za dostatočný. Vzhľadom na tieto skutočnosti ani krajský súd neuvažoval o prijatí sľubu obvineného, a tak jeho sťažnosť zamietol.“

Ústavný súd podobne ako v prípade iných sťažností namietajúcich porušenie označených práv sťažovateľa všeobecnými súdmi skúmal, či ich uznesenia neboli svojvoľné alebo arbitrárne a či nezakladajú možnosť porušenia sťažovateľom označených práv.

Z napadnutých uznesení je zrejmé, aké skutočnosti uznali všeobecné sudy za základ svojich rozhodnutí. Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádza v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybníť právne závery okresného súdu a krajského súdu, a preto na základe horeuvedených skutočností sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru treba uviesť, že podľa názoru ústavného súdu skutkový stav, ktorý sťažovateľ uvádza, nie je v príčinnej súvislosti s týmito článkami.

Ústavný súd po oboznámení sa s rozhodnutím krajského súdu z 26. novembra 2003 pod sp. zn. 2 To 575/03 s prihliadnutím k uzneseniu okresného súdu z 21. októbra 2003 pod sp. zn. 2 T 73/03, ktoré tento súd preskúmal, dospel k názoru, že citované rozhodnutie nemôže byť z hľadiska požiadaviek ustanovených v označených článkoch ústavy považované za zjavne svojvoľné a arbitrárne. Sťažovateľ bol vzatý do väzby 27. júna 2003 okresným súdom z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Krajský súd vo svojom rozhodnutí jednoznačne vyslovil, ktoré zákonné dôvody podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku u sťažovateľa pretrvávajú, a tieto dôvody aj riadne odôvodnil, ako je to uvedené v citácii jeho rozhodnutia, preto ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd preskúmal aj námietku sťažovateľa, že všeobecné sudy porušili jeho označené práva tým, že 15. októbra 2003 bolo odročené hlavné pojednávanie na neurčito z dôvodu, že je potrebné vyčkať na právoplatné rozhodnutie v inej trestnej veci sťažovateľa.

Z citovaných článkov ústavy a dohovoru vyplýva, že všeobecný súd pri svojom rozhodovaní v trestnej veci musí rešpektovať právo obvineného byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania z väzby na slobodu. Z judikatúry ústavného súdu k čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. III. ÚS 227/03) vyplýva, že právo sťažovateľa podľa čl. 5

ods. 3 dohovoru v časti týkajúcej sa primeranosti doby väzby možno porušiť iba v konaní trvajúcom určitú dobu súhrnom viacerých právnych skutočností (najmä rozhodnutie, opomenutie a nečinnosť), ktoré majú spolu za následok neprimerane dlhú väzbu, nie však jedným rozhodnutím, ktoré spravidla takýto následok nemôže mať.

Ústavný súd si preto vyžiadal stanovisko okresného súdu k veci, týkajúcej sa dôvodov odročenia konania v trestnej veci sťažovateľa, ktoré bolo odročené 15. októbra 2003.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu z 18. mája 2004 vyplýva, že „konajúci sudca skutočnosť, že v zápisnici o hlavnom pojednávaní zo dňa 15. 10. 2003 je uvedené, že toto hlavné pojednávanie sa odročuje na neurčito za účelom vyčkania právoplatnosti rozhodnutia vo veci 2 T 103/00 vo svojom vyjadrení vysvetlil tým, že v čase, keď odročoval hlavné pojednávanie dňa 15. 10. 2003 vo veci 2 T 73/03, vec pod sp. zn. 2 T 103/00 prišla z krajského súdu s tým, že v tejto veci bolo potrebné vykonať už len jeden dôkaz a teda predpokladal, že po vykonaní tohto dôkazu sa vec 2 T 103/00 skončí skôr ako vec pod sp. zn. 2 T 73/03 a následne po skončení vo veci 2 T 73/03 bude prichádzať do úvahy uloženie súhrnného trestu. Vo veci 2 T 103/00 bolo aj nariadené hlavné pojednávanie na deň 10. 12. 2003, ...“.

Okresný súd vo veci sp. zn. 2 T 73/03 dňa 17. decembra 2003 aj meritórne rozhodol.

Dôvod odročenia hlavného pojednávania vo veci samej, t. j. procesný postup všeobecného súdu sa nejaví podľa názoru ústavného súdu ako svojvoľný, neodôvodnený a zjavne neopodstatnený a vzhľadom na dobu predĺženia tohto konania (o dva mesiace) ani za neprimeraný a taký, aby ústavný súd mohol považovať konanie všeobecného súdu za porušenie označených článkov ústavy a dohovoru, ktoré by zakladalo jeho povinnosť prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). Taktiež platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom, ak inak nedošlo k porušeniu ústavoprocesných princípov, ktoré upravujú také obmedzenie osobnej slobody, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 124/03).

Vychádzajúc z uvedených názorov ústavného súdu treba uviesť, že sťažovateľ uplatnil svoje právo na podanie žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a uplatnil aj riadny opravný prostriedok proti uzneseniu o zamietnutí jeho žiadosti. Väzobné súdy zákonom predpísaným spôsobom zabezpečili preskúmanie práva sťažovateľa na jeho prepustenie z väzby na slobodu rozhodnutiami, ktoré síce neakceptovali subjektívnu predstavu sťažovateľa, ale bez toho, aby sa rozhodovanie väzobných súdov dostalo z ústavne konformného postupu väzobných súdov.

Ústavný súd na záver ešte pripomína, že o žiadosti na prepustenie z väzby a aj o sťažnosti sťažovateľa väzobné súdy rozhodovali bez zbytočného odkladu a nedali preto žiadnu zámienku na záver, že by neboli rešpektovali ich povinnosť rozhodovať o väzbe sťažovateľa urýchlene.

Ústavný súd vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2004